

Nr 6.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedel, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 3 januari 1948 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 9, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, hemställt om riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen på nedan angivna sätt, nämligen

1) genom överföring till statsverket av — utöver de belopp som enligt hittills gällande föreskrifter skola till statsverket överföras — ytterligare 10 procent av insatserna vid totalisatorspel, vilken ändring bör träda i tillämpning den 1 april 1948;

2) genom höjning av priset för deltagande i av aktiebolaget tipstjänst anordnade tippningstävlingar från 25 till 30 öre för varje rad, vilken höjning bör genomföras från och med den 1 juli 1948; samt

3) genom höjning av priset för lottsedel i svenska penninglotteriet aktiebolag från 10 till 12 kronor för varje lottsedel, vilken höjning bör gälla i fråga om lottsedlar som försäljas till dragningen i maj 1948 och senare dragningar.

Beträffande vad departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling har överlämnats den i anledning av propositionen väckta motionen II: 109 av herr *Hagberg* i Luleå m. fl., vari hemställt, att riksdagen måtte avslå förevarande proposition.

Vidare ha till utskottet hänvisats de likalydande motionerna I: 175 av herr *Domö* m. fl. samt II: 237 av herr *Håstad* m. fl., vari hemställt — förutom att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 5 med förslag till förordning om särskild automobils katt, m. m. — att de i motionerna framförda synpunkterna måtte beaktas vid behandlingen av bland annat propositionen nr 9.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Enligt lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207) må lotteri om penningar eller penningars värde ej utan tillstånd av Kungl. Maj:t för allmänheten anordnas i andra fall eller i annan ordning än som stadgas i nämnda förordning. Såsom lotteri anses bl. a. varje företag, däri efter lottning, gissning eller vadhållning vinst kan erhållas av en eller flera deltagare till högre värde än det, som erhålles av en var deltagare.

Vad angår totalisatormedlen har rätt att anordna vadhållning medelst totalisator i samband med kapplöpningar eller travtävlingar brukat av Kungl. Maj:t — på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet — medgivnas för ett år i sänder; och i samband därmed ha vissa föreskrifter meddelats rörande dispositionen över de vid kapplöpningarna och travtävlingarna inflytande totalisatormedlen. I sistnämnda hänseende har stadgats, att av insatsernas totala belopp skulle innehållas 20 procent, varför vinnarnas andel i totalbeloppet sålunda utgjorde 80 procent av insatserna.

Rörande fördelningen av nyssnämnda andel om 20 procent av insatsernas totalbelopp har Kungl. Maj:t meddelat särskilda föreskrifter dels i brev den 30 maj 1941 såvitt angår vid travtävlingar inflytande totalisatormedel och dels i brev den 13 april 1945 i fråga om totalisatormedel, som inflyta vid kapplöpningar. Enligt dessa föreskrifter skall viss, i breven närmare angiven del — minst 2 och högst 17 procent av totalomsättningen — inlevereras till statsverket, medan återstoden får av anordnare av vadhållningen användas för anskaffande av priser vid kapplöpningar och travtävlingar m. m.

Genom särskilda beslut den 30 december 1947 har Kungl. Maj:t med stöd av lotteriförordningen medgivit, att vissa sammanslutningar finge under år 1948 vid offentliga kapplöpningar eller travtävlingar anordna vadhållning medelst totalisator. I nämnda beslut har Kungl. Maj:t tillika föreskrivit, såvitt anginge kapplöpningar eller travtävlingar vilka komme att avhållas under januari—mars månader 1948, att det skulle åligga anordnare av vadhållning medelst totalisator att av de insatser som gjordes för deltagande i vadhållningen innehålla ett belopp motsvarande 20 procent av insatssumman, samt att anordnare av vadhållning skulle äga av sålunda innehållet belopp för anskaffande och tillhandahållande av pris vid tävlingarna och till bestridande av andra omkostnader för desamma tillgodogöra sig vad som återstode sedan för statsverkets räkning avdragits så stor andel, som angivits i Kungl. Maj:ts beslut den 13 april 1945 och den 30 maj 1941 angående fördelningen av vid kapplöpningar respektive travtävlingar inflytande totalisatormedel. Därjämte har Kungl. Maj:t i besluten den 30 december 1947 förklarat att, såvitt anginge kapplöpningar och travtävlingar som komme att avhållas under april—december månader 1948, Kungl. Maj:t framdeles komme att meddela föreskrifter i nu berörda hänseenden.

Beträffande tipsmedlen har Kungl. Maj:t genom resolution den 17 juni 1943 — på föredragning av chefen för handelsdepartementet — beviljat aktiebolaget tipstjänst tillstånd under tiden den 1 juli 1943—den 30 juni 1948 att för allmänheten anordna vadhållning i samband med idrotts-tävlingar, dock ej hästtävlingar. I samma resolution har vidare föreskrivits, att av de vid vadhållning inflytande insatsbeloppen 50 procent skulle användas såsom vinstutdelning till de i vadhållningen deltagande, att högst 25 procent finge disponeras för bolagets omkostnader och att vad som återstode av bolagets årsvinst efter avsättning till reservfond, skattereserv och utdelning till aktieägare skulle årligen insättas å statsverkets checkräkning i riksbanken.

Vad slutligen angår lotteri medlen har Kungl. Maj:t genom resolution den 3 december 1943 — likaledes på föredragning av chefen för handelsdepartementet — beviljat svenska penninglotteriet aktiebolag tillstånd att under åren 1944—1953 bedriva penninglotterirörelse. I resolutionen har tillika föreskrivits bl. a., att bolaget skulle för allmänheten anordna lotteri med dragning varje månad, att lottsedelspriset skulle utgöra 10 kronor samt att vad av vinsten å bolagets rörelse återstode efter fondavsättningar och utdelning till aktieägarna skulle inbetalas till statskontoret att användas på sätt Kungl. Maj:t närmare föreskreve. Enligt vad i resolutionen vidare stadgats ägde Kungl. Maj:t, om så funnes lämpligt, företaga ändring i de i resolutionen upptagna bestämmelserna.

Såsom framgår av vad departementschefen anfört i proposition nr 5 till innevarande års riksdag har *1947 års konsumtionsskatteberedning* i skrivelse den 20 december 1947 framlagt förslag om vissa skärpningar av den indirekta beskattningen; och har beredningen därvid bl. a. föreslagit höjning av statens andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen.

Vid nämnda skrivelse har beredningen fogat viss utredning. Rörande innehållet av denna tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen nr 9 (s. 3—6).

I sin förenämnda skrivelse den 20 december 1947 har *1947 års konsumtionsskatteberedning* föreslagit

dels beträffande totalisatormedlen att sådan ändring vidtoges i fråga om fördelningen av insatserna, att statsverket tillgodofördes — utöver den andel som enligt hittills gällande föreskrifter redovisats till statsverket — 20 procent av insatsernas totalbelopp,

dels i fråga om tipsmedlen att avgiften för rätt att deltaga i s. k. tippningstävlan höjdes med ett belopp om 5 öre — vilket skulle oavkortat tillfalla statsverket — eller alltså från 25 till 30 öre för varje rad,

dels ock såvitt angår lotterimedlen att priset för lottsedel i svenska penninglotteriet aktiebolag höjdes från 10 till 12 kronor, vilken prishöjning helt borde tillkomma statsverket.

Beredningen — vars förslag i nu angivna delar är enhälligt — har vidare uttalat, att statsverket genom de föreslagna åtgärderna skulle beredas in-

komstökningar med respektive 13, 10 och 25 miljoner kronor per år. Ändringarna borde vidtagas i fråga om totalisatormedlen från och med den 1 april 1948, beträffande tipsmedlen från och med juli 1948 och såvitt angår lotterimedlen från den 15 april 1948.

Departementschefen har till stöd för det i den föreliggande propositionen framlagda förslaget anfört följande:

»Såsom framgår av den proposition (nr 5) med förslag till förordning om särskild automobilskatt, m. m., om vars avlåtande till riksdagen Kungl. Maj:t förut denna dag fattat beslut, tillstyrker jag de av konsumtionsskatteberedningen föreslagna skärpningarna av den indirekta beskattningen m. m., dock med en viss jämkning beträffande totalisatormedlen. I enlighet härmed föreslår jag nu, att åtgärder vidtagas för ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedel. Såvitt angår totalisatormedlen anser jag mig böra stanna vid att förorda att till statsverket inlevereras sådana medel med — utöver den andel som enligt hittills gällande föreskrifter redovisats till statsverket — 10 procent av insatsernas totalbelopp. Vidare förordar jag att statsverket, på sätt beredningen föreslagit, tillgodoföres dels ytterligare tipsmedel genom höjning av avgiften för rätt att delta i tippningstävlan från 25 till 30 öre för varje rad och dels ytterligare lotterimedel genom höjning av priset för lottsedel i svenska penninglotteriet aktiebolag från 10 till 12 kronor. De genom nämnda höjningar inflytande beloppen böra oavkortade tillkomma statsverket.

Nu berörda åtgärder torde, såvitt angår totalisatormedlen, böra genomföras på så sätt, att Kungl. Maj:t — i överensstämmelse med vad som förutsetts i Kungl. Maj:ts förut omnämnda beslut den 30 december 1947 angående tillstånd att under år 1948 anordna vadhållning medelst totalisator vid kapploppningar och travtävlingar — meddelar nya föreskrifter om fördelningen av totalisatormedlen att tillämpas från och med april 1948. I fråga om tipsmedlen torde särskild överenskommelse böra träffas mellan Kungl. Maj:t och aktiebolaget tipstjänst rörande den förut berörda höjningen av priset för rätt att delta i tippningstävlan från 25 till 30 öre per tipsrad, vilken höjning bör genomföras från och med den 1 juli 1948. Vad slutligen angår lotterimedlen torde Kungl. Maj:t böra föreskriva att priset för lottsedlar i svenska penninglotteriet aktiebolag, vilka säljas till dragningarna i maj 1948 och senare, skall utgöra 12 i stället för 10 kronor per styck.

De föreslagna ändringarna rörande fördelningen av totalisator-, tips- och lotterimedel böra underställas riksdagens godkännande.»

Såsom motivering för motionen II: 109 ha motionärerna åberopat vad de anfört i den av dem i anledning av propositionen nr 5 väckta motionen II: 105. Rörande vad som anförts i denna sistnämnda motion tillåter sig utskottet hänvisa till sitt betänkande nr 1 ävensom till berörda motion II: 105.

Beträffande det närmare innehållet i de likalydande motionerna I: 175 och II: 237 hänvisas likaledes till utskottets betänkande nr 1.

I en till utskottet inkommen skrift har *Norrbottens travsällskap* framhållit, att därest den ifrågasatta höjningen av statens andel av totalisatormedel komme till stånd, densamma utan tvivel komme att medföra en kraftig nedgång i totalisatorspelet. För de mindre landsortsbanorna skulle detta innebära att rörelsen icke bleve ekonomiskt bärande. För att möjliggöra för dessa banor att uppehålla verksamheten hemställde travsällskapet, att följande beräkningsgrund för statens andel av totalisatormedel måtte prövas. För omsättning understigande 75 000 kronor per dag skulle statens andel utgå efter samma grunder och med samma procentsats som enligt nu gällande bestämmelser. Från och med det lopp, där omsättningen överstege 75 000 kronor, skulle avdragas den högre procentsats, som kunde komma att fastställas, och statens andel utgå med nuvarande belopp jämte tilläggsbeloppet. En sådan beräkningsgrund skulle innebära att intresset för spelet på de mindre banorna kunde bibehållas och att spelarna, vilka till övervägande delen utgjordes av småspelare som satsade på sin favorit för att hålla spänningen inför loppet högre, skulle ha större möjlighet till utdelning på sin insats. För travsällskapens vidkommande skulle åtgärden innebära möjlighet att finansiera rörelsen. *Västerbottens travsällskap* har anslutit sig till nämnda förslag.

Jämtlands travsällskap har instämt i de av *Norrbottens travsällskap* framförda synpunkterna. En progressiv beskattning med nuvarande 20 % till 75 000 kronor, 30 % till 200 000 kronor och 40 % för överstigande dagsomsättning, skulle ge den största rättvisan åt alla parter. Även staten skulle då få den i propositionen beräknade inkomsten. En progressiv beskattning skulle även i någon mån bromsa de onormalt höga omsättningar, som ur alla synpunkter icke vore önskvärda.

Utskottet. I sitt betänkande nr 1 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 6 med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror har utskottet tagit ställning till vissa mera allmänna frågor rörande den indirekta beskattningen, vilka uppkommit i anslutning till Kungl. Maj:ts propositioner nr 5—10 till innevarande års riksdag. Vad utskottet i sagda betänkande anfört i berörda hänseenden är tillämpligt jämväl såvitt angår den nu föreliggande frågan om ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen. Utskottet får alltså härutinnan hänvisa till sitt nyssnämnda betänkande.

Härmed har utskottet även redovisat sin ställning till de likalydande motionerna I: 175 (av herr Domö m. fl.) och II: 237 (av herr Håstad m. fl.), vilka motioner i de hänseenden varom nu är fråga av utskottet avstyrkas.

I propositionen nr 9 hemställs om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtagna åtgärder för ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen. Såvitt angår totalisatormedlen föreslås sålunda

den ändringen i fördelningen av insatserna vid totalisatorspel, att statsverket tillgodoföres — utöver den andel som enligt hittills gällande föreskrifter redovisats till statsverket — ytterligare 10 procent av insatsernas totalbelopp. I fråga om tipsmedlen förordas i propositionen, att statsverket tillföres ytterligare sådana medel genom höjning av priset för deltagande i tippningstävlan från 25 till 30 öre för varje rad. Vad slutligen angår lotterimedlen innebär det i propositionen framlagda förslaget, att statsverket, därest förslaget genomföres, skulle erhålla ytterligare sådana medel genom höjning av priset för lottsedel i svenska penninglotteriet aktiebolag från 10 till 12 kronor för varje lottsedel.

Enligt utskottets mening är det motiverat att i nu rådande läge vidtaga åtgärder för att åstadkomma en ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen. Beträffande den omfattning, i vilken en ökning av statsverkets andel i totalisatormedlen bör genomföras, har utskottet icke ansett skäl föreligga att tillstyrka det förslag, som framförts hos utskottet från tre norrländska travsällskap och som innebär, att nämnda andel skulle uttagas efter en progressiv skala. Utskottet tillstyrker i stället det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget i denna del.

Jämväl såvitt angår tips- och lotterimedlen ansluter utskottet sig till vad i propositionen nr 9 föreslagits.

I enlighet härmed avstyrker utskottet det i motionen II: 109 framställda avslagsyrkandet.

I sitt förut berörda betänkande nr 1 i anledning av förslaget om skärpt beskattning av tobaksvaror har utskottet — under hänvisning till vissa, i betänkandet återgivna uttalanden av föredragande departementschefen — anfört, att utskottet förutsatte att frågan om de förordade skattehöjningarnas fortbestånd komme att underställas 1949 års riksdag. Vad utskottet sålunda framhållit är enligt utskottets mening tillämpligt jämväl med avseende å den ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedlen, som utskottet tillstyrkt i nu förevarande betänkande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med avslag å motionen II: 109 av herr Hagberg i Luleå m. fl., bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 9; samt

2) att de likalydande motionerna I: 175 av herr Domö m. fl. och II: 237 av herr Håstad m. fl. i vad desamma avse propositionen nr 9 måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 5 februari 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson*, Wahlmark*, Sjö-
dahl, Ekman, Velande*, Gustaf Elofsson, Frans Ericson, Heüman, Rosan-
der och Axel Ivar Anderson* samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Hagberg i Malmö, Ham-
marlund, Sandberg, Henriksson, Sundström, Nilsson i Kristinehamn, Olofs-
son i Höganäs*, Vigelsbo* och Bladh.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar *Velande*, *Axel Ivar Anderson*, *Hagberg* i Malmö och *Hen-
riksson*, vilka hänvisat till den vid utskottets betänkande nr 1 fogade re-
servationen; samt

2) av herr *Sandberg*.
